

5. Rey S. Regional convergence, inequality, and space / S. Rey, M. Janikas // Journal of Economic Geography. – 2005. – Vol. 5. – P. 155-176.
6. Комар Ю. А. Проблеми активізації інститутів інвестування в регіонах / Ю.А. Комар // Економічний часопис-XXI. – 2013. – № 3-4(2). – С. 43-45.
7. Навроцька Н. А. Трансформація світового інвестиційного простору в умовах глобалізації / Н.А. Навроцька // Економічний часопис-XXI. – 2013. – № 3-4(1). – С. 13-16.
8. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/>.
9. Указ Президента від 25 червня 2013 року № 344/2013 «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
10. Шевчук В.Я. Формування інноваційної моделі сталого розвитку України посткризовий період / В.Я. Шевчук // Економічний часопис-XXI. – 2010. – № 1-2.

Харченко М. А.

Национальный горный университет

ВЛИЯНИЕ ПРОСТРАНСТВЕННОГО РАЗМЕЩЕНИЯ ПРОДУКТИВНЫХ СИЛ В СИСТЕМЕ СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ НА ПОКАЗАТЕЛИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

Резюме

В статье освещены проблемы финансирования системы среднего образования Украины и описаны перспективы их решения. Представлен анализ последних научных исследований ученых по решению проблем пространственного размещения продуктивных сил. Проанализировано современное состояние рождаемости на примере г. Стаханова и сделан прогноз относительно уровня рождаемости на последующие несколько лет. Проведен сравнительный анализ мощности общеобразовательных школ с их фактической наполненностью. Исследованы показатели расходов на содержание одного ученика, а также проведено сравнение этих показателей с расчетными показателями Министерства финансов Украины. Выявлено несоответствие фактических показателей на содержание одного ученика с расчетными показателями.

Ключевые слова: общеобразовательные школы, производительные силы, рождаемость, плановый показатель, региональная экономика.

Kharchenko M. A.

National Mining University

INFLUENCE OF THE SPATIAL DISTRIBUTION OF SECONDARY SCHOOLS ON REGIONAL ECONOMY PERFORMANCE

Summary

The article highlights the problems of financing the secondary education in Ukraine and outlines the prospects for their solution. The analysis of scientific researches concerning the solving of spatial distribution of productive forces has been provided. The current state of fertility in the Stakhanov city has been analyzed; and the forecast of the level of fertility for the following several years has been performed. A comparative analysis of the capacity of secondary schools to their actual fullness has been carried out. Indicators of costs per pupil have been investigated, and the comparison of these indicators with the estimated indicators of the Ministry of Finance in Ukraine has been done. We have found conformity of actual values per student with the estimated indicators.

Key words: secondary schools, the productive forces, fertility, targets, the regional economy.

УДК 338:658.330

Чайкіна А. О.

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ «ПІДПРИЄМНИЦЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНУ»

Досліджено теоретичні погляди на формування поняття підприємницького потенціалу регіону, проведено теоретико-методологічний аналіз проблеми формування потенціалу регіону, узагальнено наукове визначення даного явища.

Ключові слова: потенціал, підприємницький потенціал, регіон, глобалізаційні процеси.

Постановка проблеми. В умовах глобалізаційних процесів та взаємовпливів світових економік постає питання щодо знаходження шляхів зміцнення позицій регіональної економіки на національному рівні. Кожна країна має свою економічну спеціалізацію і постачає саме ті види товарів, послуг та робіт, які мають особливий попит на світовому економічному ринку. Цей попит обумовлений

економічною спеціалізацією і розвитком кожного регіону країни. Для України актуальним питанням регіоналістики, у забезпеченні конкурентних позицій кожного з регіонів, є визначення резервів та потенціалів економічного зростання кожного з них. Одним із найважливіших потенціалів регіонального економічного розвитку є підприємницький потенціал регіону. Підприємницький

потенціал регіону – досить нове поняття, оскільки потенціал підприємств та підприємництва визначалися як складові економічного потенціалу. Тому актуальним є дослідження поняття «підприємницький потенціал регіону», його сутності та теоретичних засад формування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній науці фундаментальні теоретичні дослідження такої категорії, як «підприємницький потенціал», розглядалися у працях наступних вчених: В.Н. Авдєєнко, Т.А. Ашимбаєвої, Р.А. Білоусова, Е.П. Горбунова, Н.М. Кириєнко, В.А. Котлова, Б. М. Мочалової, Е.П. Фігурного та інших. При цьому практично у всіх працях вчених в період 1971-1991 рр. основою виступає «виробничий потенціал», де він ототожнюється з такими поняттями як «підприємницький потенціал» або «потенціал підприємства».

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. На сьогоднішній момент науковцями досліджено поняття «підприємницький потенціал» на рівні підприємства. Вчені-економісти його ототожнюють із підприємницькою діяльністю, здібностями та навичками керівництва. Поле дослідження складає визначення підприємницького потенціалу регіону та його ролі в розвитку загального потенціалу регіону.

Мета статті: провести теоретико-методологічний аналіз проблеми формування потенціалу регіону, з'ясувати сутність, теоретичні засади формування поняття «підприємницький потенціал» та на цій підставі обґрунтувати узагальнене наукове визначення даного явища.

Виклад основного матеріалу. Підприємницький потенціал регіону є складною категорією, яка включає різні елементи і характеризується змістовною різноплановістю. Загалом, термін «потенціал» трактується як наявність у будь-кого або будь-чого (окремої людини, громади, підприємства, галузі, регіону, держави) явних та неявних можливостей або здатності діяти у відповідних сферах [1, с. 6]. Серед сформованих на сьогоднішній день теоретичних поглядів на поняття «потенціал регіону» найбільш вдалим є розгляд потенціалу регіону як сукупності усіх матеріальних і нематеріальних ресурсів, які беруть участь у процесах відтворення просторового середовища регіону. Потенціал регіону включає до себе економічний, фінансовий, ресурсний, виробничий потенціали. Ми ж пропонуємо в контексті потенціалу регіону виокремити підприємницький потенціал регіону як ще одну його складову.

У сучасній економічній науці відсутня спільна позиція та єдиний підхід до поняття «підприємницький потенціал регіону». Підприємницький потенціал регіону часто ототожнювався з економічним потенціалом або розглядався як його складова. Економічний потенціал регіону визначався як сукупність можливостей регіону, його підприємств та окремих суб'єктів господарювання реалізовувати суспільні потреби (фактичні та потенційні) в процесі взаємодії з економічним середовищем і раціонально використовувати ресурси з метою забезпечення економічного зросту суспільного добробуту, що підвищує економічну безпеку регіону та країни в цілому. Але підприємницький потенціал та економічний потенціал регіону – не тотожні поняття. Економічний потенціал визначає лише загальні можливості регіону активно проводити політику у всіх сферах господарської діяльності, що є більш широкою економічною категорією. А підприємницький потенціал регіону –

це в першу чергу ті можливості, які забезпечують становлення рівноправної конкуренції між підприємцями, що впливає на сталий розвиток регіонів, розвиток галузей промисловості та сільського господарства, які надають робочі місця населенню. Тому підприємницький потенціал повинен мати свою більш чітку смислову конкретизацію і змістовну характеристику. Науковці прирівнюють підприємницький потенціал до економічного потенціалу (макроекономічний показник) або ототожнюють його з підприємницькою діяльністю (мікроекономічний показник).

Сучасні дослідження спираються на два підходи до визначення поняття «підприємницький потенціал». Перший – це дослідження різних ринкових аспектів потенціалу, відповідно до ринкової концепції підприємницького потенціалу [2]. Підприємницький потенціал визначається як можливості системи ресурсів і компетенцій підприємства створювати результат для зацікавлених осіб за допомогою реалізації бізнес-процесів.

А другий розглядає розвиток виробничої концепції потенціалу підприємства. У рамках розгляду цієї концепції підприємницький потенціал розглядається як складовий елемент більш високого рівня, а саме економічного потенціалу.

До представників першого підходу відносяться М.В. Грачов, Е.В. Лапіна, І.М. Рєпін та ін. Так, у роботах М.В. Грачова визначення підприємницького потенціалу розглядається як сукупність орієнтацій на досягнення успіху, особистості та колективної відповідальності, свободи самовираження та творчості.

Е.В. Лапін [3] вважає, що найбільш поширене трактування сутності підприємницького потенціалу полягає у трактуванні його як сукупності природних умов і ресурсів, можливостей, запасів і цінностей, які можуть бути використані для досягнення певних цілей, а це близько до визначення Великого економічного словника. Крім того, іноді підприємницький потенціал визначають як можливості господарської системи виробляти продукцію (що близько до його трактування як виробничої потужності) або як можливості продуктивних сил забезпечувати певний ефект, не уточнюючи, водночас, чи відповідає цей ефект поставленим цілям.

І.М. Рєпін [4] визначає підприємницький потенціал як сукупність ресурсів (трудова, матеріальних, технічних, фінансових, інноваційних і т. п.), навичок і можливостей керівників, спеціалістів та інших категорій персоналу щодо виробництва товарів, здійснення послуг (робіт), отримання максимального доходу (прибутку) і забезпечення сталого функціонування та розвитку підприємства.

М.В. Кібакін і В.А. Лапшов підприємницький потенціал розглядають через ототожнення з потенціалом підприємства та використовують цей термін в рамках економічної теорії, що не відображає суттєвих ознак цього явища.

Можна погодитися з думкою вищезгаданих вчених про те, що специфіка діяльності підприємства відображається на підприємницькому потенціалі, оскільки в залежності від галузевої належності організації виникають розходження між соціальними, економічними, законодавчими, демографічними, освітніми та іншими факторами впливу. Також суттєвим є вплив часових термінів під час планування, реалізації та технологічній складності діяльності, що в свою чергу відображається на швидкості обігу всіх видів ресурсів та отриманні прибутку.

До представників другого підходу можна віднести А. Степанова, який окреслює підприємницький потенціал через інтегральні підприємницькі здібності носіїв підприємницької діяльності, що направлені на визначення, пошук, формування та задоволення потреб у товарах чи послугах, а також отриманні прибутку. Р. Кантільон, Й. Тюнен розглядають підприємницький потенціал через сукупність функцій підприємця, основною з яких є здатність йти на ризик. Й. Шумпетер вважає, що підприємницький потенціал передбачає впровадження інновацій та креативність, на яку здатні підприємці.

Ф. Хайек, И. Кірцнер трактують підприємницький потенціал як індивідуально-психологічні особливості підприємців з їх управлінськими здібностями та можливостями самостійно вибирати та приймати рішення і реагувати на зміни економічної та соціальної ситуацій.

В.Б. Сулян привносить [5] підприємницький потенціал до підприємницьких здібностей, а підприємця розглядає у якості носія цих здібностей. Також і Н. Краснокутська [6] підприємницький потенціал досліджує у сукупності здібностей, знань і навичок фізичних осіб щодо здійснення підприємницької діяльності.

Якщо ж розглядати підприємництво як одну із форм господарської діяльності, то воно являє собою доволі складну економічну категорію, тому існує багато визначень цього терміну. Підприємництво – це ініціативна, самостійна, що здійснюється від свого ім'я, на свій ризик, під своєю майнову відповідальність діяльність громадян, фізичних та юридичних осіб, спрямована на систематичне отримання доходу, прибутку від користування майном, продажу товарів, виконання робіт, надання послуг. Підприємництво переслідує також ціль підвищення іміджу, статусу підприємця [7]. На сьогоднішній момент успішність підприємництва залежить від креативності управлінського персоналу, їх швидкого реагування на зміни в навколишньому середовищі та, найголовніше, можливості генерувати нові ідеї.

В літературі підприємництво визнається як зв'язок між людським капіталом та ефективним підприємництвом. Згідно концептуальної моделі, розробленої Джонсом Е. (у 2010) підприємницькі знання та досвід мають вирішальне значення для підвищення економічного розвитку підприємства та соціального капіталу регіону, що забезпечує в кінцевому підсумку, продуктивність праці усіх підприємств. Він зауважує, що основою підприємницької діяльності є чітке розуміння ролі людського капіталу в сприянні розвитку підприємства та забезпечення виконання соціальних програм уряду щодо захисту інтересів населення.

Підприємницький потенціал, на думку багатьох науковців, реалізують саме підприємці, їх здібності, навички та знання є визначальними для його формування та коригування. У літературі були спроби наукового визначення поняття «підприємець». При визначенні критеріїв, що дозволяють віднести ту чи іншу особу до суб'єктів названої діяльності, обираються характеристики останньої і формулюється таке визначення: підприємець – фізична чи юридична особа, що здійснює на постійній основі з метою одержання прибутку діяльність з виробництва, реалізації або придбання продукції чи товарів, надання послуг, виконання робіт і укладає цивільно-правові угоди в процесі цієї діяльності від свого імені.

В економічній літературі існують визначення, що як широко, так і вузько трактують поняття підприємця, наприклад:

– підприємець – ділова людина, що бере на себе фінансовий ризик, пов'язаний із уведенням на ринок нових ідей, продукції, послуг, робіт;

– підприємець – це людина (чи група людей), що бере на себе ризик і відповідальність за організацію і керівництво фірмою;

– підприємці – ділові люди, що свідомо йдуть на економічний ризик шляхом самостійності прийняття інноваційних підприємницьких рішень, суть яких зводиться до виробництва і постачання на ринок таких товарів, що можуть принести прибуток.

В Енциклопедії підприємця «підприємець» вважається синонімом поняття «бізнесмен», а бізнесменом вважається суб'єкт, що здійснює активну економічну, підприємницьку, комерційну діяльність. При такому розумінні бізнесмена поняття «бізнесмен» виявляється ширше, ніж «підприємець».

При співвідношенні визначень «ділова людина» і «підприємець» у літературі слушно підкреслюється їхня неоднозначність, указується, що будь-який підприємець виступає як ділова людина, але не всяка ділова людина може бути віднесений до категорії підприємців, тому що підприємництво характеризується обов'язковим залученням у діяльність інноваційного моменту. Визнаючи важливість останнього при визначенні поняття «підприємець», не можна не відзначити, що під терміном «підприємець» уже не можна вважати поняття «ділова людина», оскільки вони не є порівнювані, адже «ділова людина» не є терміном, уживаним у законодавстві.

Іноді ототожнюють поняття «підприємець» і «господарюючий суб'єкт». Однак, якщо виходити з буквального тлумачення останнього терміну, то воно є ширшим, ніж «суб'єкт підприємницької діяльності», оскільки суб'єкт господарюючий здійснює не тільки підприємницьку, але й іншу господарську діяльність, що не є підприємницькою.

У закордонній літературі існує безліч визначень терміну «підприємець». Це, у першу чергу, характеристики взаємозв'язків підприємця і суспільства, підприємця і підприємництва. Так, для Йозефа Шумпетера [5] функціональна сутність підприємця полягає в його особливій ролі: осмислення і реалізація нової комбінації факторів виробництва чи надання послуг. Учений розробив тип творчого підприємця, що реалізує нововведення і тим самим забезпечує економічний ріст. Він називає їх творчими підприємцями.

У деяких працях закордонних учених підкреслюється, що підприємець є агентом зміни людської історії, в інших – підприємництво – це функція підприємців. Одне з найсучасніших розгорнутих визначень: підприємець – це той, хто організує, керує і допускає ризик бізнесу. Сьогодні він – інноватор, що виявляє і використовує можливості, перетворює їх у працюючі ринкові ідеї, використовує час, зусилля, гроші й уміння, а також передбачає ризик конкурентного ринку для здійснення цих ідей і усвідомлює результати цих зусиль. Підприємець – це каталізатор економічної зміни, що використовує цілкове дослідження, ретельне планування і зрозуміле рішення в здійсненні підприємницького процесу. Поєднуючи оптимізм і покладання на себе обов'язків, він творчо працює для створення нових ресурсів чи для надання старим нових можливостей з метою досягнення добробуту [8].

Усе це свідчить, що на сьогоднішній момент немає чітко визначеного підходу до економічного трактування суті підприємницького потенціалу регіону – або як до сукупності ресурсів підприємства, або як до перспектив господарської системи впливати на випуск продукції, або як до можливості виробничих сил досягати певного ефекту.

Підприємницький потенціал регіону це досить складна і поліструктурна система. За умов, які диктує сьогочасний економічний простір, значення даного явища для економічного розвитку регіону є досить вагомим. Тому науково-методологічне пояснення категорії «підприємницького потенціалу регіону» потребує значної корекції з позицій синтетичного підходу. Зокрема, можна зазначити важливість пояснення специфіки визначення поняття «підприємницький потенціал регіону» на основі узагальнення сучасних наукових позицій та авторського бачення даного явища. Насамперед з посиленням ринкових відносин та економічної інтеграції країн ми вважаємо доцільним наукове уявлення визначати таким чином: «підприємницький потенціал регіону» – це складна, динамічна, поліструктурна система, яка являє собою різницю між локалізованими у господарському середовищі соціально-економічними ресурсами і суб'єктами підприємницької діяльності з їх капіталами, що впливає на стабільний розвиток і ефективне відтворення економічного простору.

Локалізація соціально-трудових ресурсів в господарському середовищі здійснюється за рахунок економічного розвитку регіону та оптимального, раціонального розміщення великих, середніх та малих підприємств. Цей розвиток підприємств та відповідно регіону можливий за рахунок таких чинників:

- локального розміщення різних стадій виробництва;
- наближеність до дефіцитних ресурсів та енергоносіїв, необхідних для безперервного виробництва – JIT (just in time);
- посилення економічної ефективності підприємств при горизонтальній та вертикальній диверсифікації в регіонах;
- значного розвитку внутрішньої регіональної і міжрегіональної транспортної інфраструктури;
- забезпечення висококваліфікованими трудовими ресурсами;
- інноваційний розвиток підприємств усіх форм власності;
- залучення іноземних інвестицій;
- вихід на міжнародні ринки продукції;
- використання нової техніки, технології, які розроблені технопарками, бізнес-інкубаторами на базі великих підприємств.

Тобто для досягнення комплексного розвитку регіональних господарських систем необхідно враховувати умови економічної діяльності всіх типів підприємств та раціональне використання соціально-трудового потенціалу.

Суб'єктам підприємницької діяльності з їх капіталами необхідно враховувати фінансову ситуацію в країні, наявність кваліфікованих трудових ресурсів в регіоні та позиції конкурентів на ринку. Підприємницька діяльність має різні види і форми, але головна мета такої діяльності – до-

сягти успіху, отримати прибуток при оптимальному використанні ресурсів. А для цього кожному підприємцю необхідна кваліфікована робоча сила, інтелектуальні ресурси для обраного напрямку діяльності, обізнаність у нормативно-правових актах та інформація про конкурентів по ринку збуту продукції (проведення фахового бенчмаркетингу).

Ділова активність у регіоні повинна бути на рівні хоча б 70%, як у розвинутих країнах світу (США, Німеччина, Японія та ін.). Залучення до такої діяльності, а відповідно, підвищення підприємницького потенціалу регіону, повинно бути не локальним завданням, а стратегічним планом кожної країни. Україна повинна враховувати досвід зарубіжних країн та обирати для себе саме ті шляхи, які є найбільш ефективними для кожного економічного простору. Бо зайнятість населення, що веде до зниження рівня безробіття в країні, є основою для уникнення таких кризових процесів, як стагнація та стагфляція.

Підприємцями не народжуються, ними стають, розвиваючи свої потенційні можливості. Для того щоб кожна людина мала уявлення про підприємницьку діяльність та про всі можливості і небезпеки такої діяльності, освіта повинна надавати не тільки фахові знання, практичні навички, а й розвивати економічне мислення у студентів. Тоді кваліфікованого, конкурентного підприємця, який зможе підняти свій бізнес на високий рівень розвитку, отримуючи відповідні прибутки, можна уже побачити приблизно у віці 30 років. Бо рушійною силою розвитку підприємницького потенціалу регіонів України є людський капітал, який включає до себе молодих спеціалістів з вищою освітою, які ще не мають досвіду у підприємницькій діяльності.

Висновки. Отже, підприємницький потенціал регіону – це дуже важливе явище, якому необхідно приділяти особливу увагу. Саме такий потенціал як резерв підприємницьких ресурсів становить основу стабільного економічного розвитку кожного регіону і країни в цілому. В Україні, яка має достатній людський капітал, щоб підвищити показники підприємницької активності, необхідно його використовувати найповніше. Освічені, кваліфіковані працівники можуть і мають право займатися підприємницькою діяльністю в кожному регіоні, забезпечуючи новими робочими місцями населення та приносячи своєю діяльністю дохід до регіональних бюджетів.

Перспективи подальших розвідок. Суттєвим завданням для залучення соціально-трудового капіталу до бізнесу є, по-перше, спрощення процедури заснування власної справи; по-друге, зменшення податкового навантаження на малі та середні підприємства; по-третє, використання досвіду зарубіжних країн; по-четверте, розвиток економічного мислення молоді у системі школа-вуз; по-п'яте, розвиток креативного мислення, оскільки неординарні та творчі люди можуть генерувати нові ідеї. Науковий аналіз показав, що узагальнене змістовне визначення «підприємницький потенціал регіону» дає можливість для більш ґрунтовного вивчення проблем регіону. Перспективним здається дослідження оцінки підприємницького потенціалу та ранжування його за рівнем розвитку в кожному з регіонів України.

Список літератури:

1. Хомяков В. І. Потенціал і розвиток підприємництва : [навч. посібник] / В. І. Хомяков, В. М. Белінська, О. В. Федоренко. – Черкаси : ЧДТУ, 2008. – С. 6.
2. Томпсон-мл А.А. Стратегический менеджмент: концепции и ситуации для анализа / А.А. Томпсон-мл., А.Дж. Стрикленд – III. – 12-е изд.: пер. с англ. – М. : Изд. дом «Вильямс», 2006. – 928 с.

3. Лапін Е.В. Економічний потенціал підприємств промисловості: формування, оцінка, управління : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : спец. 08.07.01 «Економіка промисловості» / Є. В. Лапін. – Харків : 2006. – 37 с.
4. Репіна І.М. Підприємницький потенціал: методологія оцінки та Управління. // Вісник Української академії державного управління при Президентіві України. – 1998. – № 2. – С. 262-271.
5. Миргородська А.П. Розкриття сутності поняття «підприємницький потенціал» та його роль в потенціалі підприємства / А.П. Миргородська // Економіка і управління. – 2011. – № 5. – С. 144-148.
6. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навчальний посібник / Н. С. Краснокутська. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
7. Райзберг Б.А. Современный экономический словарь / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцев. – М. : ИНФРА-М, 1996 – 496 с.
8. Санахметова Н. Поняття суб'єкта підприємницької діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://birzha.sumy.ua/content/view/100/48/>.

Чайкина А. А.

Полтавский национальный технический университет имени Юрия Кондратюка

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПОНЯТИЯ «ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ РЕГИОНА»

Резюме

Исследованы теоретические взгляды на формирование понятия предпринимательского потенциала региона, проведен теоретико-методологический анализ проблемы формирования потенциала региона, обобщено научное определение данного явления.

Ключевые слова: потенциал, предпринимательский потенциал, регион, глобализационные процессы.

Chaikina A. O.

Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University

THEORETICAL BASES OF FORMATION THE CONCEPT «ENTREPRENEURIAL POTENTIAL OF THE REGION»

Summary

Theoretical views on the concept formation of entrepreneurial potential of the region are investigated; conducted theoretical – methodological analysis of the problem of forming regional potential, generalized scientific definition of this phenomenon.

Key words: potential, entrepreneurial potential, region, globalization process.

УДК 519.86:004:314.143:332

Шевчук І. Б.

Львівська державна фінансова академія

РЕГІОНАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗРОСТАННЯ І РОЗШИРЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ

У статті досліджено сучасні тенденції процесів інформатизації соціально-економічного розвитку деяких регіонів. Проаналізовано стан розвитку інформаційного суспільства в країні та регіонах за кількістю інтернет-користувачів, наявністю парку обчислювальної техніки та рівнем забезпеченості населення мобільним зв'язком. Побудовано нелінійні багатофакторні моделі залежності рівня людського розвитку у регіонах від інтенсивності протікання у них процесів інформатизації та оцінено перспективи його зміни у найближчі два роки.

Ключові слова: регіон, інформатизація, інтегральний регіональний індекс людського розвитку, багатофакторна регресійна модель, прогноз.

Постановка проблеми. В умовах переходу до інформаційного суспільства інформаційні технології, віртуальні форми комунікації та мережевий сектор економіки мають зайняти чільне місце в регіональній економічній системі, оскільки вони виступають в якості технічного та технологічно-організаційного підґрунтя її ефективного розвитку, пов'язані із значними якісними змінами життя людей за рахунок збільшення продуктивності й полегшення умов їх праці, забезпечують вільний доступ до інформації, сприяють подоланню різноманітних бар'єрів, що перешкоджають

соціальної адаптації непрацездатних людей, і забезпечують для них можливість приймати повноцінну участь в суспільному та професійному житті. Інформатизація суспільства виступає визначальним фактором сучасного стану розвитку людства та повинна розглядатися як необхідна умова виходу України з економічної кризи. Її ступінь виступає важливим показником для оцінювання людського розвитку на національному та регіональному рівнях, нарощення потенціалу економічного зростання та інтеграції у світове співтовариство.